

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Toivo-ohjelmaan liittyvä keskeinen lainsäädäntö

Hallituksen esitysten mukaisesti
Mikko Huovila / STM OHO DITI

Keskeisimmät tiedolla johtamiseen, ohjaukseen ja valvontaan liittyvät tehtävät ja velvoitteet hallitusten esitysten mukaan

Tehtävä	Laki
Maakunnan yleinen tehtävä toiminnan, talouden, ja palvelutuotannon seurannasta ja tiedon tuottamisesta	Maakuntalaki 140 §
Maakunnan SOTE toimialan seurantatehtävä	Järjestämislaki 31 §
THL:n arviointitehtävä	Järjestämislaki 31 §
Maakuntien seurannan vähimmäistietosisältö	Järjestämislaki 31 §
Tietojen käsittely tiedolla johtamisessa	SOTE-tietojen toissijaisen käytön laki 41 §
Tietojen käsittely viranomaisohjauksessa ja valvonnassa	SOTE tietojen toissijaisen käytön laki 42 §
Valinnanvapauteen liittyvät tietojärjestelmäpalvelut (mm. seurantapalvelu)	Valinnanvapauslaki 77 §
THL:n oikeudet saada ja käsitellä tietoja	THL -laki 5 §

Maakuntalaki 140 §

Maakunnan toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seuranta ja tietojen tuottaminen

Maakunnan on **seurattava** alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sille säädettyjen tehtävien laatua, vaikuttavuutta ja kustannuksia. Lisäksi maakunnan on seurattava oman palvelutuotantonsa toimintaa ja taloutta ja verrattava sitä muiden tuottamien palvelujen vaikuttavuuteen, tehokkuuteen ja taloudellisuuteen.

Maakunnan on **tuotettava toimialoittain tietoja** sille säädettyjä tehtäviä koskevasta toiminnasta, taloudesta ja palvelutuotannon laadusta maakunnan toiminnan seurantaan, valvontaan ja ohjausta varten. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tuotettavista tiedoista sekä tietojen tuottamisen menettelytavoista ja ajankohdista.

Maakunnalle toimeksiantosopimuksen perusteella palveluja tuottavien **yksityisten palveluntuottajien** on toimitettava 1 momentissa tarkoitetun **seurannan edellyttämät** tiedot maakunnalle maakunnan, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tai muun lain perusteella tiedon saamiseen oikeutetun viranomaisen määrittelemällä tavalla.

Maakunnan on julkaistava yleiseen käyttöön talouttaan ja toimintaansa koskevat seurantatiedot. Julkaistavat tiedot eivät saa sisältää yksittäistä henkilöä koskevia tunnistetietoja ja ne on käsiteltävä siten, ettei yksittäistä henkilöä voida niistä tunnistaa suoraan eikä välillisesti.

Maakunnan toiminnan seurantaan, valvontaan ja ohjausta varten tuotettavista **toimialakohtaisista muista tiedoista säädetään erikseen.**

Järjestämislaki 31 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointi

Maakunnan on **seurattava** alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä, järjestämänsä sosiaali- ja terveydenhuollon laatua ja vaikuttavuutta, kustannuksia ja tuottavuutta sekä sitä, miten asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen on toteutunut. Lisäksi maakunnan on seurattava palvelutuotantonsa toimintaa ja taloutta sekä verrattava sitä muiden tuottamien palvelujen laatuun, vaikuttavuuteen ja tuottavuuteen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on **seurata ja arvioida** väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä maakuntien järjestämää sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos laatii sosiaali- ja terveysministeriölle 26 §:n mukaisten valtakunnallisten tavoitteiden laadinnassa ja maakuntien kanssa käytävissä **neuvotteluissa tarvittavat selvitykset sosiaali- ja terveydenhuollon tilasta ja toteutumisesta**. Selvitykset julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrää 1 momentin mukaisen seurannan **vähimmäistietosisällön**, mukaan lukien 7 ja 8 §:än mukaiset hyvinvointikertomukset. Maakuntien on toimitettava seurantatiedot Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle sen määräämällä tavalla.

Maakunnalle palveluja tuottavien **yksityisten palvelun tuottajien** on toimitettava 1 momentissa tarkoitettun seurannan edellyttämät tiedot maakuntien ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöön Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemällä tavalla.

SOTE-tietojen toissijaisen käytön laki 41 §

Tietojohtaminen

Sosiaali- tai terveydenhuollon palvelunantajalla on oikeus salassapitovelvoitteiden estämättä sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan h alakohdan nojalla käsitellä ja **yhdistellä tunnisteellisesti** asiakastietoja, jotka ovat **syntyneet sen omassa toiminnassa tai ovat sen omiin rekistereihin tallennettuja**, jos se on **välttämätöntä** palvelunantajan vastuulla toteutettavan palvelutoiminnan tuottamista, seurantaan, arviointia, suunnittelua, kehittämistä, johtamista ja valvontaa varten.

Jos palvelunantajalle on tarpeen vastuullaan toteutettavan palvelutoiminnan taikka palveluketjujen arviointia, suunnittelua tai kehittämistä varten verrata omaa toimintaansa muiden palvelunantajien toimintaan, Sosiaali- ja terveysalan käyttölupaviranomainen voi 45 §:ssä säädetyin edellytyksin tuottaa tarvittavan vertailuaineiston anonymisoituina.

SOTE-tietojen toissijaisen käytön laki 42 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisohjaus ja -valvonta

Sosiaali- ja terveysalan valvontaviranomainen voi saada laissa säädetyn ohjaus- ja valvontatehtävänsä toteuttamiseksi Sosiaali- ja terveysalan **käyttölupaviranomaiselta** asiakastietoihin ja tarvittaessa muihin tunnistesteellisiin 6 §:ssä tarkoitettujen rekisterinpitäjien rekisteritietoihin perustuvat yhdistellyt tiedot **anonymisoituna**.

Sellaiset 1 momentissa tarkoitettut tiedot, jotka sanotussa momentissa tarkoitettulla valvontaviranomaisella on **muun lain mukaan oikeus** saada salassapitovelvoitteista riippumatta, voidaan perustellusta pyynnöstä luovuttaa myös **tunnisteellisina**.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut tiedot voidaan luovuttaa valvontaviranomaiselle 17 §:ssä tarkoitettun tietoturvallisen käyttöpalvelun välityksellä.

Valinnanvapauslaki 77 §

Valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut

Asiakkaan valinnanvapauteen liittyvän tiedonhallinnan toteuttamiseksi ovat valtakunnalliset tiedonhallintapalvelut. Kaikkien tässä laissa tarkoitettujen palveluntuottajien on käytettävä näitä tiedonhallintapalveluja.

Tiedonhallintapalveluihin kuuluvat:

- asiakkaan valinnan toteuttava palvelu, jonka välityksellä asiakas voi 8 §:n 2 momentissa, 20 ja 21 §:ssä ja 22 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmoittautua haluamansa suoran valinnan palveluntuottajan ja tämän palveluyksikön ja maakunnan liikelaitoksen ja sen palveluyksiköiden asiakkaaksi;
- valinnanvapauden tietopalvelu, jossa on 52 §:n mukaiset tiedot kaikista tämän lain mukaisista valinnanvapauspalvelujen tuottajista ja niiden palveluista;
- tuottajahallintapalvelu, jonka välityksellä tuottajat tekevät 45, 47, 51, 55 ja 56 §:n mukaiset ilmoitukset ja jossa on suoran valinnan palveluntuottajat ja yksityisten suoran valinnan palveluntuottajien kanssa 49 §:n mukaisesti tehdyt sopimukset;
- **palvelutuotannon seurantapalvelu, jolla toimitetaan 60 §:ssä, 70 §:n 5 momentissa, 71 §:n 2 momentissa ja 79 §:ssä tarkoitettut tiedot asiakkaiden saamista palveluista maakunnalle sekä asiakassetelillä ja henkilökohtaisella budjetilla saaduista palveluista myös ne antaneelle maakunnan liikelaitokselle;**
- palveluntuottajien yhteiskuntavastuun tietopalvelu, jossa on 59 §:n mukaiset tiedot yksityisen palveluntuottajan toiminnasta ja taloudesta.

Valinnanvapauden tiedonhallintapalvelujen 78 §:ssä mainittujen toteuttajien on käytettävä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016) tarkoitettuja tukipalveluja mainitun lain 5 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Tukipalvelujen käyttöön muutoin ja käyttövelvollisuudesta päättämiseen sovelletaan mitä mainitussa laissa säädetään.

Suoran valinnan palveluntuottajilla sekä asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin perusteella palveluja antavilla palveluntuottajilla on hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 §:n 3 momentissa säädetyistä riippumatta oikeus käyttää toiminnassaan mainitussa laissa tarkoitettuja tunnistuspalveluja, verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelua sekä viestinvälityspalvelua. Tässä momentissa tarkoitettua tukipalvelujen käytöstä voidaan periä suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää vastaava maksu.

Tiedonhallintapalvelujen toteuttajien on huolehdittava siitä, että valinnanvapauden tiedonhallintapalvelujen eri osat ovat yhteydessä toisiinsa siten, että niissä olevat tiedot ovat saatavilla saman käyttöliittymän kautta. Tiedonhallintapalveluissa olevat 2 momentin 2 ja 5 kohdassa tarkoitettut tiedot julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valinnanvapauden tiedonhallintapalvelujen teknisestä toteutuksesta.

THL-laki 5 § ja 5 a§

Oikeus saada ja käsitellä tietoja sekä tietojen luovuttaminen

- THL lakiin iso muutos, jossa täsmennetään laitoksen oikeuksia saada tietoja laitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten
  - Välttämättömyysehto
  - Maksutta
  - Tunnisteelliset tiedot salassapitosäädösten estämättä
- THL saa jatkossa myös luovuttaa keräämänsä tiedon palvelunantajalle
  - Järjestäjä ja tuottaja

Lakipohja maakuntien seurannalla ja tiedolla johtamiselle

	Tunnisteellinen tieto	Ei-tunnisteellinen tieto
Monialainen maakunta kokonaisuutena		Maakuntalaki 140 §
Maakunnan johtaminen ja seuranta	Toissijaisen käytön laki 41 §	Järjestämislaki 31 §
Kansallinen ohjaus ja seuranta	Järjestämislaki 31 § Toissijaisen käytön laki ja uudistettu THL-laki	Järjestämislaki 31 § Toissijaisen käytön laki ja uudistettu THL-laki